

ה. מותר לצחצח נעליו בחול המועד פסח במשחת נעלים שיש בה תערובת חשש חמץ, ויקנה אותה קודם הפסח, וכן מותר ללבוש כובעים שמדבקים אותם בבצק מבפנים, מכיון שנפסל מאכילת הכלב קודם זמן איסור החמץ, וכן כורכי ספרים מותר להם לדבק הניירות בבצק או בעמילן חמץ קודם זמן איסור חמץ, ומותר לקרוא בספרים אלו בפסח¹.

ו. תמרוקים ודברי קוסמטיקה לנשים, מותרים בפסח מכיון שנפסלו מאכילת הכלב קודם הפסח, וכן טבק הרחה כשר, וידוע שכיום רוב הספירט שבארץ ישראל מופק מדברים שאינם חמץ, וכל דפריש מרובא פריש.

ז. חיטה בקועה שהיא חמץ, שנפלה לתבשיל קודם הפסח, והיה פי ששים בתבשיל, והוציאו את החיטה, מותר לחמם את התבשיל שוב בפסח. אבל אם לא הוציאו את החיטה וחזרו וחימומוהו שוב בפסח, נאסר כל התבשיל, כדין חמץ שהתערב בפסח שאפילו באלף לא בטיל, מכיון שהחיטה חוזרת ונותנת טעם שוב בעת חימום התבשיל בפסח עצמו, והרי חמץ בפסח לא בטיל².

ח. סבונים, משחות שיניים [למעט משחת שיניים של ילדים], משחות כלים וחומרי ניקוי, בשמים ותמרוקים, אינם ראויים לאכילה כלל, ואין בהם חשש חמץ בפסח, ומותרים בשימוש בפסח ואינם צריכים הכשר³.

ט. בשר ועופות שהוכשרו לפני הפסח, ללא השגחה מחשש חמץ, מותרים באכילה בפסח⁴.

הלכות הגעת כלים לפסח

א. כלים שמשתמשים בהם בחמץ במשך כל השנה, אסור להשתמש בהם בפסח בלא הכשרה, וכבר מזמון איסור אכילת חמץ בערב פסח אסור להשתמש בכלי החמץ

עיונים והארות

ו. חזו"ע (שם), כף החיים (סי' תמב ס"ק לו). תשובה ו).

ז. שו"ע (סי' תמ"ז סעי' ג) מו"ר מופת הדור (שם ה"ה).

ט. מו"ר חכם בן ציון (שם תשובה י"ב). והיום יש בשר מעובד ויש לחוש שהוא מעובד עם קמח

(מדריכי כשרות) ובעופות אין לחוש.

ח. מו"ר חכם בן ציון בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ח

בלי הכשר, וכפי תשמישו כך הכשרו כי כבולעו כך פולטו^א.

ב. כלים שנשתמשו בהם על ידי האור ביבש, כגון שפודים, ואסכלאות, שנשתמשו בהם בחמץ, הואיל ודרך תשמישם בלי אמצעות נזולים, צריכים ליבון באש עד שיהיו ניצוצות ניתזים מהם כדי להכשירם לפסח, והגעלה אינה מועילה להם^ב.

ג. מחבת שמטגנים בה מעיקר הדין דיה בהגעלה בכלי ראשון ואינה צריכה ליבון^ג, ויש שכתבו שצריכה ליבון כשפודים ואסכלאות^ד, ויש שכתבו להכשירה ע"י ליבון קלה, והמחמיר תע"ב.

ד. אגנות ותבניות שאופים בתוכם חלות ועוגות צריכים ליבון באש עד שיהיו ניצוצות אש ניתזים מהן ולכן התבניות של תנורי אפיה חשמליים, צריך ללבנם באש, או להחליפם בתבניות חדשות, והתנורים עצמם צריך לימנע מלהשתמש בהם בחמץ עשרים וארבע שעות, ואחר כך יסיק אותם היטב שעה או יותר, והטוב ביותר שיצפו בנייר כסף את פנים התנור וישתמשו בתבניות מיוחדות לפסח^ה.

ה. סיר עוגה שאופים בו חמץ, אין לו תקנה לפסח, שהרי צריך ליבון, ומכיון שאי אפשר ללבנו שמא יפקע בחום האש, צריך לקנות סיר עוגה חדש לפסח^ו.

עיונים והארות

בהגעלה וכבר בישל בהם תבשיל, מותר לאוכלו בפסח (חזו"ע הלכות הגעלת כלים והכשרת כלים לפסח הלכה א').

ג. **שו"ע** (או"ח שם סעי' יא, ויו"ד סי' קכא סעי' ד), חזו"ע (שם הלכה ב), וע"ש בהערה אות י"ט.

ד. **פרי חדש** (סי' תנא ס"ק יא), ופרי תואר (יו"ד סי' קכא ס"ק ו).

ה. **זבחי צדק** (יו"ד סי' קכא ס"ק טו).

ו. **שו"ת** ישכיל עבדי (ח"ו אבה"ע סי' פח), חזו"ע (שם הלכה א), ומה טוב שלא יכשיר תנור (הגרמ"א).

ז. **חזו"ע** (שם).

א. **מ"ב** (סימן תנא ס"ק ב), בא"ח (ש"א פ' צו אות יב).

ב. **שו"ע** (סי' תנא סעי' ד), מ"ב (ס"ק כז), ברייתא סוף ע"ז, והביאו הר"ף בפ' כל שעה, והביאה שם הר"ן, נראה שדעתו בדברים שנשתמש בהם חמץ ע"י האור צריכים ליבון, ואע"ג דאסיקנא בסוף ע"ז דכל היכא דהיתרא בלע בהגעלה מספיק, יש לומר דחמץ כיון ששמו עליו איסורא בלע מיקרי עכ"ל, וכ"נ דעת הרא"ש שגם הוא כתב ברייתא זו. וכן דעת הרמב"ן והרשב"א ורוב הפוסקים, וכן פסק מר"ן בשו"ע, אמנם אין ללמוד מדין זה למקומות אחרים. דלפעמים הקילו מטעם דהיתרא בלע. כף החיים (שם ס"ק ס), בא"ח (שם אות יד), אמנם בדיעבד שהכשירם

- ו. סירים וקערות שמבשלים בהם על האש, צריכים הגעלה בכלי ראשון שעל האש, שהמים שבתוכו רותחים, ואם נח מרתיחתו יבעיר עוד אש וירתחו המים ואז יגעיל בהם, ולא יכניס הכלי תוך המים אלא רק אם הם רותחים^ה, וטוב להשהות מעט את הכלי בתוך הרותחים, כדי שיכנסו הרותחין לתוך עובי הכלי וכדי יציאת הגיעול לחוץ, ודוקא שהייה מועטת ישהה אותם^ט.
- ז. קודם ההגעלה צריך לרוחצם היטב מכל לכלוך וחלודה וכן אזני הכלים שתקועים על ידי מסמרים, יש להסיר מהם כל לכלוך וזהמא ולשפשפם במי אמה ובורית כדי לנקותם, ורק לאחר מכן יגעילם עם הכלים ואם יש גומות בכלים שאי אפשר לנקות החלודה משם, צריך ליבון במקום הגומות^י.
- ח. מכסאות הסירים והידיות צריכים הגעלה^{יא}, וסיר לחץ צריך הגעלה, וגם הגומי שבכיסוי יש להגעילו לאחר שינקו היטב^{יב}.
- ט. אחר ההגעלה צריך לשטוף את הכלים במים צוננים^{יג}.
- י. החצובה (היא הברזל שאצל האש, שמניחים עליה הסיר) צריך לנקותה ולהגעילה ברותחים, ואם עירה עליה מים רותחים מכלי ראשון הוכשרה בכך, וכן הדין לכירים של גז, וכן מקום האש עצמו יגעילו לאחר ניקוי היטב, ואם יכול לקנות חצובה מיוחדת לפסח תבא עליו ברכה^{יד}.
- יא. פלאטה חשמלית מספיק שישפוך עליה מים רותחים מכלי ראשון לאחר שינקו אותה היטב, ויצפנה בנייר כסף^{טו}.

עיונים והארות

הגומי (הגרמ"א). יג. שו"ע (סי' תנב סעי' ז), וכתב שם המ"ב (ס"ק לד), ומ"מ בדיעבד אפי' אם לא שטף כלל אין לחוש כיון שאין מגעילן אלא קודם זמן איסורו, או שהוא אינו בן יומו, או שיש במים ששים כנגדו. יד. חזו"ע (שם). דעת הגרמ"א זצ"ל לעשות ליבון ואם חוששים שיתקלקל ינקה טוב ויגעיל ויצפה אותה בנייר כסף או בפח. טז. חזו"ע (שם).	ח. שו"ע (שם סעי' ה). כף החיים (שם ס"ק פב), בא"ח (שם אות יב), והוא הדין למצקת שמוזגין בה מהסיר. ט. שו"ע רבנו זלמן, בא"ח (שם). י. שו"ע (סי' תנא סעי' ג), ועיין מ"ב (ס"ק יט. כג), בא"ח (שם), חזו"ע (שם הלכה ב). יא. שו"ע (סי' תנא סעי' יב ויד). בא"ח (שם), חזו"ע (שם). יב. חזו"ע (שם). ויש אוסרים ומצריכים להחליף

יב. צלחות וקערות של מתכת שמערים לתוכם תבשיל מהקדירה, וכן סכיני המטבח מספיק להכשירם על ידי עירווי מים רותחים מכלי ראשון, אבל אם מערה עליהם מכלי שני לא הוכשרו בכך, ואפילו אם עירה מים רותחים "מטרמוס" לא הוכשרו בכך^{טז}.

יג. כלי כסף וזהב, וכלים שמושמשם בהם בצונן כגון כוסות וצלוחיות בין של מתכת, בין של פלסטיק, הכשרם על ידי שטיפה והדחה, ואפילו אם פעמים נותנים בהם חמץ רותח, כיון שרוב תשמישם אינו אלא בצונן, לא הלכו בכל כלי אלא אחר רוב תשמישו^{יז}. ואם נשתמש בהם חמץ בחמין בתוך מעת לעת יש להחמיר להכשירם בחמין כדרך תשמישם בחמין^{יח}.

יד. מקרר חשמלי, די בשטיפה וניקוי היטב להכשירו לפסח, וכן סיפולוקס, ומיתקן סודה - סטרים מספיק בשטיפה וניקוי היטב^{יט}.

טו. כלי חרס לא מועיל להם הכשר כלל, אם השתמשו בהם בחמין במשך השנה, ולכן יש להצניעם במקום מיוחד עד לאחר הפסח, אבל אם השתמש בכלי חרס בצונן כגון שנתן בתוכם שכר שעורים (הנקרא בירה) יש להם היתר על ידי עירווי ג' ימים בצוננים שימלאם במים צוננים למשך כ"ד שעות, ואחר כך ישפכם, ויחזור וימלאם מים לכ"ד שעות וישפכם וכן יעשה פעם שלישית, ובזה מותרים להשתמש בהם בפסח^כ.

טז. כלי פורצליין (פרפורי) דינם ככלי חרס, ואם נשתמשו בהם בחמין, אין להם הכשר לפסח, וכל שכן בכלי חרסינה המצופים כעין פורצליין^{כא}.

יז. כלי עץ ואבן וכלי עצם ופלסטיק דינם ככלי מתכות להכשירם בהגעלה, או בעירווי מכלי ראשון, או מכלי שני, כפי שהשתמשו בהם במשך השנה^{כב}.

עיונים והארות

יט. חזו"ע (שם).

טז. שו"ע (סי' תנא סעי' ה), חזו"ע (שם הלכה ה).

כ. שו"ע (סי' תנא סעיף א. וסעיף כא), חזו"ע (שם הלכה יז).

יז. שו"ע (סי' תנא סעי' כה), חזו"ע (שם הלכה ו). דעת הגרמ"א זצוק"ל להחמיר בכוסות קידוש שלאחר הניקוי צריך הגעלה. וכן כל כלי שנשתמש בו חריף אפילו בצונן.

כא. חזו"ע (שם הלכה ח).

כב. שו"ע (שם סעיף כ), חזו"ע (שם הלכה ט).

יח. חזו"ע (שם).

יח. כלי זכוכית אינם בולעים ואינם פולטים כלל לדעת מר"ן הבית יוסף, ולכן אינם צריכים הכשר לפסח ויש להתירם על ידי שטיפה והדחה בלבד, והאשכנזים נוהגים להחמיר בכלי זכוכית כמו כלי חרס^{יג}.

יט. כלי פיירקס ודורלקס שמבשלים בהם על האש, מותרים בשטיפה והדחה^{יד}.

כ. כלי אימאיל (זינגו) שהוא פח מצופה בחומר לבן או צבעוני אפשר להכשירו בהגעלה טובה להחמיר להגעילו שלש פעמים^{כה}.

כא. הכיור שרוחצים בו הסירים והצלחות אפילו הוא מחרסינה יערה עליו רותחים (ונכון לערות ג' פעמים) ומותר להשתמש בו בפסח^{כו}, וכן השיש של המטבח יערה עליו רותחים לאחר שניקה היטב ודי בזה.

כב. השולחנות שאוכלים עליהם, אם הם מכוסים תמיד במפה, די להם בניגוב היטב, ויכסם בפסח במפה נקיה ודיו, ואם אוכלים עליהם ללא מפה, טוב שיערה עליהם מים רותחים, וישים עליהם מפה וישתמש בהם בפסח^{כז}.

כג. מדיח כלים חשמלי הפועל על ידי שטיפה ברותחין עם חומרי ניקוי, מותר להשתמש בו בפסח לאחר שינקו היטב את המכונה ויפעילו את המכונה ריקה בשטיפה ברותחין עם חומרי הניקוי הפוגמים.

עיונים והארות

כג. לעשות ג"פ אלא על הצד היותר טוב, אין צריך מים מוחלפים.

כו. חזו"ע (שם הלכה ח).

כז. חזו"ע (שם הלכה יב). עיין שו"ע (סי' תנ"א סעי' כ') שנוהגין לערות רותחין על השולחנות, לפי שלפעמים נשפך מרק מן הקדירה עליהם. וכתב הכה"ח (ס"ק רל"ג) שזה חומרא בעלמא, כי על רוב לא נשפך עליהם אלא מכלי שני, ולכן בשולחנות של עץ שאין אוכלים עליהם בלי מפה אין צריך שום הכשר רק ניקוי והדחה מן הדבוק עליהם בעין.

כג. שו"ע (שם סעיף כו), חזו"ע (שם הלכה י), ויש מעדות המזרח שנהגו להחמיר בכלי זכוכית כדעת הרמ"א, אם ברצונם לבטל מנהגם ולנהוג כדעת מר"ן הנכון הוא שיעשו התרה על מנהגם. ודעת הבן איש חי שכלי זכוכית דינן ככלי חרס האמור לעיל סעיף ט"ו.

כד. חזו"ע (שם). ודעת הגרמ"א לאסור אותם אפי' בהגעלה.

כה. חזו"ע (שם הלכה יא). ודע שאע"פ שבמקום שצריך הגעלה ג"פ צריך לעשות כן במים מוחלפים בכל פעם. מ"מ בנידון דידן שאין צריך

כד. מטחנת בשר צריכה הגעלה, לאחר שיפרק אותה וינקה אותה היטב, בחורין ובסדקים, ונכון שאת החלק המנוקב יתנוהו על האש^{כה}.

כה. ראוי למנות בעל תורה להשגיח על הגעת הכלים וצריך להזהר להקדים ההגעה לפני זמן איסור חמץ.